

Samen optrekken voor gezondere kalveren

Goede zorg voor kalveren, stier of vaars, is onontbeerlijk. De gezondheid van een dier heeft immers direct invloed op het welzijn. Daarnaast levert een ziek of gestorven kalf veel frustratie op, en kost geld en energie. Hoe minder kalversterfte, hoe beter.

Er was nog weinig bekend over oorzaken van kalversterfte in de vleeskalverhouderij gerelateerd aan zowel het bedrijf waarop het kalf geboren was, als het vleeskalverbedrijf. Daarom deed GD tussen 2013 en 2017 samen met de sectoren een onderzoek, met als doel inzicht te krijgen in de sterfte van blankvleeskalveren. Dat onderzoek is onlangs afgerond. Drie partijen blikken terug.

Inge Santman-Berends en Anja de Bont-Smolenaars, GD

Anja: "De aanleiding was dat we via de Diergezondheidsmonitoring zagen dat de kalversterfte op vleesveebedrijven toenam in de periode van 2010 tot en met 2012. Welke factoren hier een rol bij speelden was niet bekend en gezien de ongunstige trend heeft GD nader onderzoek geadviseerd. De vleeskalversector gaf aan dit van belang te vinden en zag het als meerwaarde om in het onderzoek ook de melkveehouderij te betrekken. Dit omdat de kalveren meestal van het melkveebedrijf komen."

Inge: "Het onderzoek bestond uit een literatuuronderzoek, data-analyse en een enquête onder

Inge Santman-Berends

veehouders. Hierbij is gebruik gemaakt van allerlei beschikbare gegevens vanuit de beide sectoren. Verschillende kalverintegraties hebben hier een grote bijdrage aan geleverd. Daarnaast waren honderd blankvleeskalverhouders en honderd melkveehouders bereid mee te werken aan een uitgebreide enquête. Door deze manier van samenwerken en kennisdeling hebben we veel nieuwe inzichten verkregen.

"We hebben veel nieuwe inzichten verkregen"

We zagen dat het met name in de tweede helft van de mestperiode beter gaat. Naast het type kalf en de hoeveelheid voer is uit het onderzoek gekomen dat een all-in-all-out-systeem op het blankvleeskalverbedrijf, een hoger opzetgewicht van de kalveren en een goede gezondheidsstatus voor bijvoorbeeld BVD en salmonella op het bedrijf van herkomst een gunstige relatie heeft met de sterfte tijdens de mestperiode."

Anja: "Het is fijn dat de vleeskalverhouderij gedurende het onderzoek al stappen heeft genomen en ook zijn door de kalversector en de melkveehouderij gezamenlijk vervolgacties ingezet. We zagen de sterfte van vleeskalveren al terugzakken gedurende de looptijd van het onderzoek. Inmiddels is het sterftcijfer weer op hetzelfde niveau als voor de stijging. Dat de sector en vooral de veehouders dit zo goed hebben opgepakt, is een pluim waard."

Anja de Bont-Smolenaars

Mona van Spijk, Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO)

“Samen met de kalverhouderij wilden we de zorg voor de kalveren in de keten gaan verbeteren. Daarvoor moesten we de risicofactoren in beeld brengen. Het kan niet zo zijn dat onze verantwoordelijkheid ophoudt als de kalveren naar de kalverhouder vertrekken. We willen dat het uiteindelijke product van goede kwaliteit is. Dat geldt voor de melk, maar ook voor de kalveren.

“Uit deze samenwerking is het initiatief Kalf Volg Systeem ontstaan”

Tijdens het onderzoek hebben we gekeken of er punten voor verbetering zijn die kunnen bijdragen aan de vermindering van de sterfte in de vleeskalverhouderij. Dat hield in dat we als sector plaatsnamen in de stuurgroep, om antwoorden te vinden op vragen als: wanneer vindt die sterfte plaats en wanneer moeten we maatregelen nemen? Zijn die maatregelen concreet genoeg, en is er iets wat we in de melkveehouderij kunnen doen?

Uit het onderzoek blijkt dat de dierziekestatus op melkveebedrijven heel belangrijk is, evenals de manier van opfok zelf en het gewicht van de kalveren. Nu we weten dat die drie factoren gevolgen hebben voor de opfok in de vleeskalverhouderij kunnen we als melkveesector ook toewerken naar het optimaliseren van de kalveropfok.

Zo is uit de samenwerking tussen de sectoren het initiatief Kalf Volg Systeem ontstaan, een registratiesysteem waarmee vastgelegd wordt of de kalveren die de kalversector ingaan wel aan bepaalde eisen voldoen. Hiervoor is een protocol Gezonde Kalveren opgesteld. Vanuit de melkveehouderij is bijvoorbeeld KalfOK ontwikkeld waarbij veehouders inzicht krijgen in hun jongvee-opfoksituatie. Hiermee kunnen ze indien nodig gericht verbeteringen doorvoeren. Individuele zuivelondernemingen stimuleren het gebruik van dit systeem.

Het feit dat je onderzoek doet en dus aandacht hebt voor factoren die mogelijk invloed hebben op gezondheid en sterfte, heeft veel mensen getriggerd om naar de kalvergezondheid te kijken. In 2011 en 2012 liep de kalversterfte in de melkveehouderij op, bedrijfsmanagement is daar de hoofdmoot in, maar naar voren kwam ook dat veehouders geen inzicht hadden in hun situatie ten opzichte van collega-veehouders. Daarnaast ontstond het besef bij melkveehouders dat hun handelen impact heeft op het vervolg van de keten.

Het is heel belangrijk dat we samen met de kalverhouderij en de handel echt werken aan verbetering van de zorg voor kalveren in de keten en dat vraagt om openheid van alle partijen. In dat opzicht is dit onderzoek eigenlijk wel baanbrekend.”

Mona van Spijk

Henk Bekman, Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK)

“Een van de belangrijkste aanleidingen voor het onderzoek was dat kalversterfte een relatie heeft met het antibioticumgebruik. Dat wil zeggen dat bij meer kalversterfte op het bedrijf vaak ook meer antibiotica wordt gebruikt, en dat terwijl we het gebruik juist proberen te verminderen. Daarnaast speelt natuurlijk het bedrijfseconomische aspect, als kalveren sterven dan kost het kalverhouders geld. Je ziet dat het ook een issue is in

Welke maatregelen dragen bij aan een lagere kalversterfte?

Het onderzoek maakte risicofactoren voor sterfte op blankvleeskalverbedrijven inzichtelijk. Dit resulteerde in onderstaand overzicht met handvatten ter verbetering van de diergezondheid, die leiden tot een lagere kalversterfte.

Herkomstbedrijven	Blankvleeskalverbedrijven
<p>Een goede diergezondheid op het herkomstbedrijf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een hoge diergezondheidsstatus m.b.t. BVD, Salmonella en Paratuberculose • Een gesloten bedrijfsvoering • Lage sterfte bij runderen ouder dan 1 jaar 	<p>Optimalisatie van de opstart op het kalverbedrijf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groeperen van kalveren op basis van mogelijke infecties (bijv. op BVD-/IBR-/Salmonella-status) • Toepassing van een all-in-all-out systeem • Een goed klimaat bij aanvoer en in de opstartperiode • Groeps grootte beperken
<p>Een optimaal kalvermanagement op het herkomstbedrijf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een optimale kalvergezondheid en hiermee een lagere dier dag dosering antibiotica (DDDA) bij kalveren • Acties gericht op een reductie van diarreeproblemen • Huisvesting in iglo's i.p.v. houten hokjes 	<p>Optimalisatie van voeding tijdens de mestperiode</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voldoende melkgift • Voldoende ruwvoer anders dan krachtvoermengsel bijvoeren, zowel tijdens opstart als de afmestperiode • Vleeskalverbrok aanbieden, afgestemd op de behoefte van vleeskalveren
<p>Voldoende gewicht bij afvoer (>50kg)</p>	<p>Diergezondheidsmanagement op het kalverbedrijf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acties gericht op een reductie van diarreeproblemen • Acties gericht op een reductie van luchtwegproblemen • Zorg voor een goed klimaat

de melkveehouderij, en daar zijn ook wel parallellen aan te wijzen. Het is heel goed dat we samenwerken, want we maken allemaal deel uit van dezelfde keten.

De SBK was net als de NZO onderdeel van de stuurgroep en één van de financiers van het onderzoek. De kalversector was heel blij dat dit onderzoek in samenwerking werd gedaan met de melkveehouderij, vrijwel alle aanvoer voor de kalversector komt immers uit de melkveehouderij, en is daar voor de kwaliteit van het vlees ook in belangrijke mate afhankelijk van.

Het onderzoek bevestigde wel een beetje wat we vermoedden, namelijk het belang van het opzetgewicht en de gezondheidsstatus van het aangevoerde dier. Maar we moeten ook onderkennen dat er binnen de kalverhouderij aandachtspunten zijn. We zagen in onze sector een toename van de sterfte, precies op het moment dat het antibioticumgebruik aanzienlijk daalde. Kalverhouders moesten schakelen om hierop te anticiperen, zodat de sterfte teruggedrongen kon worden. Als ergens iets de verkeerde kant op gaat, ga je er natuurlijk iets aan doen.

“We maken allemaal deel uit van dezelfde keten”

Onder andere door het onderzoek zijn we de laatste jaren veel intensiever gaan samenwerken met de melkveehouderij, om samen te zorgen voor een beter kalf

op stal. Ook hebben we samen een plan van aanpak opgesteld, namelijk Vitaal Kalf. Onderdeel daarvan is het Kalf Volg Systeem, waarbij het kalf wordt gevolgd als het door de keten gaat.

Het is voor het eerst dat we er gezamenlijk in optrekken. We hebben het over kalveren, dat is echt iets wat over deze twee groeperingen heen gaat. Je kunt proberen er ieder voor zich zo veel mogelijk aan te doen, maar als je samenwerkt kun je veel grotere stappen maken. Dan is één plus één drie.”

Henk Bekman